

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG KERETÉBEN MŰKÖDŐ TANÁCS ÚTMUTATÓJA

2024. 05. 09.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója az ökocímkék közbeszerzésekben történő alkalmazásáról

(2024. május 9.)

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács *a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* (a továbbiakban: Kbt.) 183. § c) pontja alapján az alábbiak szerint útmutatót ad ki az ökocímkék közbeszerzésekben történő alkalmazásáról.

I. Bevezető

Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája¹ előírja az ökocímkék hazai közbeszerzési eljárásokban történő alkalmazását elősegítő eszközrendszer kidolgozását. Bár a hazai közbeszerzési szabályozás az uniós irányelvekkel összhangban lehetővé teszi az ökocímkék alkalmazását a közbeszerzési eljárásokban, az ezzel kapcsolatos gyakorlatról nem állnak rendelkezésre átfogó adatok, és a Közbeszerzési Hatósághoz érkezett jelzések alapján arra következtethetünk, hogy az érintettek nem ismerik kellően az ebben rejlő lehetőségeket. Az ökocímkék hatékonyabb alkalmazása érdekében jelen útmutató célja összefoglalni a hazai közbeszerzési szabályozás által kínált lehetőségeket és az ökocímkékkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Egyes termékkörökre vonatkozóan a Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács már kiadott zöld közbeszerzési útmutatókat, melyek részletesen is foglalkoznak a releváns ökocímkék követelményeivel, illetve azok közbeszerzési alkalmazhatóságával. Jelen útmutató így elsősorban összefoglalja a közbeszerzési szabályozást a címkék alkalmazásával kapcsolatban, definiálja az ökocímkék fogalmát, leírja azok alapvető típusait, kiemeli, hogy mely típusú ökocímkék alkalmazása javasolt, és miként, valamint tisztázza, hogy a védjegyekre vonatkozó szabályozás hogyan viszonyul a fentiekhez.

II. A címkék használatának közbeszerzési szabályai

A Kbt. az **értékelési szempontok, illetve a szerződés teljesítésével kapcsolatos feltételek, valamint a műszaki leírás meghatározása tekintetében** – az uniós irányelvekkel összhangban álló feltételekkel – kifejezetten rögzíti a különböző típusú, fajtájú **címkék** közbeszerzési eljárásokban való használatának lehetőségét.

A Kbt. 3. § 3. pontja az értelmező rendelkezések körében rögzíti a **címke fogalmát**, mely „*olyan dokumentum, bizonyítvány vagy tanúsítvány, amely igazolja, hogy az adott építmény, termék, szolgáltatás, folyamat vagy eljárás megfelel bizonyos követelményeknek*”.

A Kbt. 59. § (1) bekezdése részletezi azt, hogy **hogyan írhatja elő az ajánlatkérő a címke használatát**. Eszerint:

¹ Magyarország zöld közbeszerzési stratégiája 2022-2027, 5.3.5. intézkedés, <https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarorszag-zold-kozbeszerzesi-strategiaja-2022-2027>

59. § (1) Ha az ajánlatkérő különleges környezeti, szociális vagy egyéb jellemzőkkel bíró építési beruházást, árut vagy szolgáltatást kíván beszerezni, vagy ezen jellemzőket az értékelés során figyelembe kívánja venni, a *műszaki leírásban vagy a szerződés teljesítésére vonatkozó feltételek vagy az értékelési szempontok keretében* előírhatja valamely címke használatát, feltéve, hogy a következő feltételek mindegyike teljesül:

- a) a címkére vonatkozó követelmények csak olyan jellemzőt érintenek, amely a szerződés tárgyához kapcsolódik, és amely alkalmas a szerződés tárgyától megkövetelt jellemzők leírására;
- b) a címkére vonatkozó követelmények objektív módon ellenőrizhető és megkülönböztetéstől mentes szempontokon alapulnak;
- c) a címkét olyan nyílt és átlátható eljárás keretében fogadják el, amelyben valamennyi érdekelt fél - ideértve a kormányzati szerveket, a fogyasztókat, a szociális partnereket, a gyártókat, a forgalmazókat és a nem kormányzati szervezeteket - részt vehet;
- d) a címke megszerzése valamennyi érdekelt fél számára lehetséges;
- e) a címkére vonatkozó követelményeket olyan harmadik fél határozza meg, amelyre a címkét kérelmező gazdasági szereplő nem tud befolyást gyakorolni.

(2) Ha az ajánlatkérő nem írja elő, hogy az építési beruházásnak, árunak vagy szolgáltatásnak a címkére vonatkozó valamennyi követelményt teljesítenie kell, meg kell adnia a teljesítendő vagy az értékelés során figyelembe vett címkézési követelményeket.

(3) Az ajánlatkérő a megfelelés igazolásaként minden olyan címkét köteles elfogadni, amely bizonyítja, hogy az építési beruházás, áru vagy szolgáltatás egyenértékű címkézési követelményeknek felel meg. Ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem volt lehetősége az ajánlatkérő által megadott vagy azzal egyenértékű címkének az ajánlattételi határidőig rendelkezésre álló időn belül történő megszerzésére, az ajánlatkérő a követelmények teljesítésének bizonyítására alkalmas egyéb eszközt - különösen a gyártó műszaki dokumentációját - is köteles elfogadni, ha a gazdasági szereplő bizonyítja, hogy az általa megvalósítandó építési beruházás, szállítandó áru vagy nyújtandó szolgáltatás megfelel az adott címke követelményeinek vagy - a (2) bekezdésben foglaltak esetén - az ajánlatkérő által megadott követelményeknek.

(4) Ha egy címke megfelel az (1) bekezdés b), c), d) és e) pontjában meghatározott feltételeknek, azonban a szerződés tárgyához nem kapcsolódó követelményt is előír, az ajánlatkérő nem követelheti meg a címkével való rendelkezést, hanem a műszaki leírást az adott címke részletes követelményeinek leírására vagy szükség esetén annak a szerződés tárgyához kapcsolódó, és az adott tárgy jellemzőinek meghatározására alkalmas részeire való hivatkozással határozhatja meg.

Az ajánlatkérőnek az eljárás előkészítése során, a piacfelmérés alapján kell mérlegelnie, hogy milyen szigorú környezetvédelmi követelményt kíván támasztani a beszerzés tárgya kapcsán és e követelmény meghatározása során érdemes felmérnie, hogy van-e releváns, a tárgyhoz kapcsolódó ökocímke, amennyiben igen, akkor annak követelményeit teljes mértékben vagy csak részben kívánja előírni közbeszerzési eljárásában. A műszaki és gazdasági teljesíthetőség érdekében a műszaki leírás környezetvédelmi követelményeinek kiválasztásánál érdemes utána nézni, hogy hány címkehasználója van a kiválasztott ökocímkének. A címkehasználók száma ugyanis utalhat a kritériumok teljesíthetőségére, azzal, hogy a feltételek teljesítésére képes vállalkozások száma általában meghaladja a védjeggyel rendelkező termékek

gyártóinak a számát. Az, hogy egyes termékcsoportokban hányan pályáznak az ökocímkék elnyerésére, függ az adott termékcsoport piacának sajátosságaitól és a felhasználók igényeitől is.² A címkehasználók alacsony száma esetén az ajánlatkérőnek érdemes csak az ökocímke egyes követelményeit előírni a környezetvédelmi követelmények rögzítése során.

Az ajánlatkérő akár a műszaki leírásban, akár az értékelési szempontok körében kíván ökocímke követelményt rögzíteni, kellően pontos, konkrét követelmények megadása szükséges. Amennyiben az ajánlatkérő úgy dönt, hogy az értékelési szempontok közt az ökocímke kritériumnak megfelelő környezetvédelmi tulajdonságokat többletponttal kíván jutalmazni, az ajánlatkérőnek világosan és egyértelműen kell megjelölnie, hogy milyen környezetbarát tulajdonságért milyen pontszám adható.

Fentiek szerint tehát az ajánlatkérők a speciális környezeti, szociális illetve egyéb jellemzővel bíró közbeszerzéseik során támaszkodhatnak a címkékre, a műszaki leírás, a szerződés teljesítési feltételei illetve az értékelési szempontok meghatározása során.

A közbeszerzési irányelv³ 43. cikkével összhangban a Kbt. fenti rendelkezései tehát lehetőséget adnak arra az ajánlatkérőknek, hogy konkrét címke használatával adják meg elvárásaikat, amennyiben a címke *vonatkozó valamennyi követelmény csak olyan jellemzőket érint, amelyek esetében teljesül a közbeszerzés tárgyához való kapcsolódás követelménye*, továbbá a címke megfelel a Kbt. 59. § (1) bekezdése b)-e) pontjaiban rögzített feltételeknek. Amennyiben a címke bár megfelel e feltételeknek, de a közbeszerzés tárgyához nem kapcsolódó követelményt is előír, az ajánlatkérők nem követelhetik meg a címkét, hanem a címke részletes specifikációjára, annak megfelelő részeire támaszkodva adhatják meg pontosan az általuk kért műszaki követelményeket.

A Kbt. hivatkozott rendelkezései alapján egyértelmű, hogy a címkékre az ajánlatkérő a műszaki leírásokon túlmenően a szerződés teljesítési feltételei és az értékelés szempontjai között is támaszkodhat.

A Kbt. 59. § (1) bekezdése b)-e) pontjai rögzítik azokat az *alapotó címkézési követelményeket*, melyek garantálják, hogy címke valóban alkalmas arra, hogy *objektíve tanúsítsa bizonyos követelmények meglétét, azaz a címke követelményei ellenőrizhetőek és megkülönböztetéstől mentesek legyenek, azokat megfelelő eljárás keretében fogadták el, a megszerzés lehetősége nyitott legyen az érdekeltek számára és a követelményeket objektív módon fogadta el egy harmadik, befolyástól mentes fél.*

A címkék alapján történő követelmények megadása során a szerződés tárgyához kötöttségen és a megfelelő címke támaszkodás követelményén túlmenően a Kbt. 59. § (3) bekezdése alapján az is fontos elvárás, hogy az ajánlatkérőnek *az egyenértékű címkéket*, illetve amennyiben a megfelelő címke megszerzésére határidőn belül nincs mód, az *egyéb*, a követelmények teljesítésének *bizonyítására alkalmas eszközöket* is el kell fogadnia. Az egyéb bizonyítékok körében a Kbt. a gyártói dokumentációt emeli ki, ugyanakkor további olyan dokumentumok

² Dr. Éri Vilma: Ökocímke kritériumok és az ökocímke alkalmazásának lehetőségei a közbeszerzésekben, Közbeszerzési Értesítő Plusz, 2019. évi I. évf. 11. szám,

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/24/EU irányelve (2014. február 26.) a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=celex%3A32014L0024> , a továbbiakban: 2014/24/EU irányelv

és igazolások is elfogadhatóak, melyek jellegüknél és tartalmuknál fogva alkalmasak lehetnek arra, hogy az előírt követelmény kapcsán kellően konkrét és hiteles információval szolgáljanak, így például az adott ágazatban jellemzően elérhető műszaki rajzok és műszaki dokumentációk.⁴

Mivel az ajánlatkérő köteles az egyenértékű címkézési követelményeknek megfelelő címke elfogadására, a „vagy azzal egyenértékű címke” kifejezést az értékelési szempontnál szereplő címke esetén is javasolt megjelenítenie.

III. Mely címkék használhatók?

A fentieknek megfelelően valamennyi beszerzési tárgy esetén alkalmazhatóak tehát a jogszabályi előírásoknak megfelelő címkék a közbeszerzési eljárásokban. A Kbt. által hivatkozott címkék számos típusa ismert, ezek közül az útmutató elsősorban a környezetvédelmi címkékre fókuszál. A környezetvédelmi címkék lehetnek **európai, nemzeti vagy nemzetközi ökocímkék**.

III. 1. Ökocímkék

A Kbt. nem határozza meg az ökocímke fogalmát. Az uniós értelmezés szerint az ökocímke az áruk illetve szolgáltatások (termékek) megkülönböztetésére szolgáló önkéntes környezetvédelmi címke, amely tanúsítja, hogy az adott termék megfelel a környezeti hatások csökkentésére vonatkozóan meghatározott kritériumoknak. A kritériumok termékcsoportonként változóak.⁵

Az ökocímkéknek több típusa is ismert, a következők szerint⁶:

- Több ágazatban alkalmazott, több követelménynek megfelelő címkék

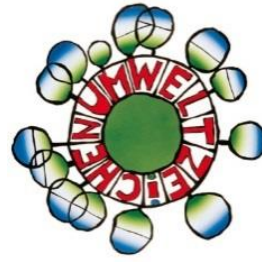
E címkék a legáltalánosabb, leggyakrabban használt környezetvédelmi címkék, melyek a termék vagy a szolgáltatás életciklusa során az azok környezeti hatására vonatkozó tudományos adatokon alapulnak, és különféle követelménygyűttesteket határoznak meg minden egyes termék- vagy szolgáltatáscsoportra vonatkozóan.

Ide sorolható például az uniós ökocímke, a Nordic Swan (Északi Hattyú), a Blaue Engel (Kék Angyal), az osztrák Umweltzeichen nevű ökocímke és a magyar Környezetbarát Termék védjegy is.

⁴ Nagykomentár a közbeszerzési törvényhez, szerk. Dezső Attila, Wolters Kluwer, 2023, a Kbt. 59. §-hoz fűződő magyarázata

⁵ https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel/about-eu-ecolabel_en, Hozzáférés: 2024. 03. 26.

⁶ Buying Green! A handbook on green public procurement, 2016, 13. oldal

- Egy tárgykörhöz kapcsolódó címkék

Az egy tárgykörhöz kapcsolódó címkék egy vagy több meghatározott témakörhöz kötődnek, így például az energiahatékonysághoz kapcsolódó megfelelési követelményeken alapulnak.

Ide tartozik például az uniós biocímke vagy az irodai berendezések „Energy Star” címkéje.

- Ágazatspecifikus címkék

Egyes ágazatokhoz kapcsolódóan is ismertek ökocímkék, így például e körbe sorolhatók az olyan szervezetek által működtetett erdőtanúsítási rendszerek, mint az FSC (Forest Stewardship Council) vagy a PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

A Nemzetközi Szabványügyi Testület ökocímkézéssel kapcsolatos szabványainak való megfelelés szempontjából is lehetséges a különböző ökocímkék kategorizálása. Eszerint megkülönböztethetünk I. típusú, II. típusú és III. típusú ökocímkéket.⁷

- I. típusú ökocímkék

Az I. típusú ökocímkék azok, amelyek használatára való jogosultságot harmadik fél előre meghatározott szempontrendszer alapján állapítja meg, összetett kritériumok és harmadik fél által ellenőrzött adatok alapján, az MSZ EN ISO 14024 szabványnak megfelelően. Az I. típusú ökocímkék a legszigorúbb környezetvédelmi követelményeknek való megfelelést a termék, szolgáltatás teljes életciklusára vonatkozóan tanúsítják.

Ide tartozik többek között az uniós ökocímke, a magyar környezetbarát termék védjegy, a Kék angyal, az Északi hattyú, a francia és az osztrák ökocímke is.

Az I. típusú ökocímkékhez hasonlóak azok a címkék, melyek hasonlóan szigorú tanúsítási és ellenőrzési folyamaton alapulnak, ugyanakkor a környezetbarát jelleget nem összetett kritériumrendszer, hanem a termék egy kiemelt tulajdonsága vonatkozásában tanúsítják. Ezek között is számos széles körben ismert címkét találhatunk, mint az FSC és a PEFC (fa és fából készült termékek), Energy Star (irodai berendezések), Fairtrade, Öko-tex, Európai Unió ökotermékek⁸.

- II. típusú, nem hivatalos ökocímkék és egyéb jelölések - környezeti állítások

A II. típusú címkék közé tartoznak a gyártók, forgalmazók, importőrök információs célú saját nyilatkozatai, amelyek csak egyetlen környezetvédelmi szempont alapján minősítik a terméket, a minősítési szempontot pedig a gyártó vagy forgalmazó választja meg (MSZ EN ISO 14021 szabványnak megfelelően). Ilyenek például az olyan állítások, hogy a termék szétszerelhetőre tervezett, újrahasznosítható, komposztálható, megnövelt élettartamú, újrahasznosított anyagot tartalmaz, csökkentett energia- vagy vízfogyasztású, mentes valamitől stb. Az ilyen állítások mellett gyakran ábrákat, logókat is feltüntetnek. Az állítások megbízhatósága érdekében azonban a vonatkozó szabvány előírja, hogy az állítások legyenek

⁷ https://www.okocimke.hu/sites/default/files/2023-11/okocimke_kiadvany_2023.pdf

⁸ <https://xn--krnyezetvdelem-jkb3r.hu/onkentes-minosito-rendszerek-okocimkek-emas>

Hozzáférés: 2024. 03. 26.

pontosak, megalapozottak és igazolhatóak, és ne legyenek félrevezetőek. Az általános „környezetbarát”, „természetbarát”, „ózonbarát”, „zöld”, „nem szennyező”, „fenntartható” stb. állítások helyett a termék konkrét környezetbarát tulajdonságaira kell a figyelmet felhívni (pl. „100%-ig újrahasznosított anyagból készült”, „klórmentes” stb.) A szabvány azt is előírja, hogy az állítást alátámasztó információkat kérésre bárki számára hozzáférhetővé kell tenni.

Tekintettel arra, hogy e II. típusú címkék esetében nem harmadik fél által előre meghatározott szempontok alapján történik az alkalmazhatóság meghatározása, e jelölések a közbeszerzési eljárásokban nem alkalmazhatóak.

- III. típusú környezetvédelmi minősítések – Környezetvédelmi terméknyilatkozatok

A III. típusba sorolható környezetvédelmi nyilatkozatok strukturált, számszerűsített adatokkal jellemzik egy termék környezeti teljesítményét, megkönnyítve a termékek környezeti teljesítményének az objektív összehasonlítását.

A nyilatkozatban szereplő paramétereket független harmadik fél választja ki, a nyilatkozattevők összegyűjtik a kért adatokat, amelyek helyességét független harmadik fél ellenőrzi. Ezek a nyilatkozatok hitelesen leírják a termék környezeti teljesítményét, de nem értékelik, nem kapcsolódik hozzájuk teljesítmény elvárás. Tájékoztatnak az objektív adatokról, az értékelést pedig a vásárlónak, a beszerzőnek vagy a felhasználónak kell elvégeznie. Emiatt ezeket a nyilatkozatokat valójában nem lehet „minősítésnek” nevezni.

Az ilyen nyilatkozatok egy egyre fontosabb csoportját jelentik a Környezetvédelmi Termék Nyilatkozatok (Environmental Product Declaration – EPD). A Környezetvédelmi Termék Nyilatkozatok felhasználhatók egy-egy termék teljes életciklusa során fellépő környezeti hatások leírására, de akár egy-egy konkrét környezeti hatás vagy egy teljes ágazat környezeti hatásának a bemutatására is.

Az ISO III. típusú nyilatkozatok egy sajátos példája a mindenki által ismert, számos háztartási gépen megtalálható energiacímke, amelyik a teljes életciklust és sokféle környezeti tényezőt figyelembe vevő Környezetvédelmi Termék Nyilatkozatoktól eltérően egyetlen környezeti tényező, az energiafogyasztás szempontjából jellemzi a terméket. A címke osztályba sorol, de nem húzza meg a határt a környezetbarát és a nem környezetbarát eszközök között.

A <https://www.ecolabelindex.com/> oldalon elérhető adatbázis segítséget nyújthat a különböző ökocímkék kategorizálásában.

A fentieknek megfelelően elsősorban az **I. típusú ökocímkék alkalmazhatóak a közbeszerzési eljárásokban**, hiszen ezek felelnek meg a Kbt. 59. § (1) bekezdésében foglalt összes feltételnek. Az ilyen ökocímkével rendelkező áruk és szolgáltatások más, hasonló igényt kielégítő termékeknél bizonyítottan alacsonyabb környezeti terhelést okoznak, azaz e termékek beszerzése összhangban áll a környezetbarát közbeszerzési célkitűzésekkel.

Az I. típusú öko címkék kétféle célra is használhatók: egyrészt a címkék minősítő követelményei alapul szolgálhatnak a műszaki leírás környezetvédelmi követelményeihez, az ajánlatok környezetvédelmi szempontból történő értékeléséhez és a szerződésben alkalmazott környezetvédelmi feltételekhez, másrészt a címke a kritériumoknak való megfelelést is bizonyítja. Az ajánlatkérő hivatkozhat közvetlenül az öko címke a műszaki leírásában. Ebben az esetben teljesíteni kell a címke által előírt összes követelményt. Ha az ajánlatkérő nem tartja szükségesnek a beszerzés tárgyával összefüggésben a címke által tanúsított összes követelmény meglétét, vagy az öko címke olyan követelményeket is tanúsít, melyek nem kapcsolódnak a szerződés tárgyához, akkor ajánlatkérőnek a műszaki leírásban kellő pontossággal meg kell adnia, hogy mely követelmények teljesítését várja el az ajánlattevőtől.

A címkék használata megkönnyíti a követelmények teljesítésének igazolását, hiszen az ajánlattevő a kérdéses címkével egyszerűen igazolni tudja a megfelelést. Természetesen az ajánlattevőnek lehetősége van egyéb egyenértékű címkével, vagy más megfelelő bizonyítási eszközzel is igazolnia azt, hogy a követelmények teljesülnek, amennyiben a címke megszerzésére rajta kívül álló okból határidőben nincs mód. Az öko címke követelmények ugyanakkor minden egyes kritériumnál feltüntetik a kritériumok teljesítésének igazolási módját (értékelési és ellenőrzési követelmények), amelyek az ajánlatkérők számára támpontot nyújthatnak azokra az esetekre, amikor az ajánlatkérő nem a címke által előírt összes követelményt írja elő a műszaki leírásban, hanem csak néhány kiválasztott követelményt, és ezek teljesülését kell ellenőriznie.

III.2. Az uniós öko címke

Az uniós öko címke követelmények alakulását követik az uniós zöld közbeszerzési követelmények⁹, így az uniós öko címke különösen jól alkalmazható a zöld közbeszerzési eljárásokban. Amennyiben az adott beszerzési tárgyra vonatkozóan létezik uniós öko címke, az ajánlatkérők az öko címke követelményekre támaszkodva is rögzíthetnek megfelelő zöld követelményeket közbeszerzési eljárásaikban. Jelenleg csaknem 89 ezer, uniós öko címkével rendelkező, azaz szigorú környezetvédelmi normáknak megfelelő termék van forgalomban az EU piacán¹⁰.

⁹ https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en Hozzáférés: 2024.03.21.

¹⁰ https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel/business/ecolabel-facts-and-figures_en Hozzáférés: 2024.03.21.

Az Európai Unió 1992-ben hozta létre az EU ökocímke rendszert, a fogyasztási cikkek és a szolgáltatások (a továbbiakban együtt: termékek) környezetvédelmi célú megkülönböztető jelölésére. A rendszert szabályozó 880/92/EGK rendelet¹¹ a későbbiekben a 1980/2000/EK rendelet¹², majd a jelenleg hatályos 66/2010/EK rendelet¹³ váltotta fel.

Az önkéntes közösségi rendszer létrehozásának célja a fogyasztók pontos, tudományosan megalapozott és hiteles tájékoztatása, olyan termékek népszerűsítése, amelyek teljes életciklusukat tekintve kisebb környezeti hatással járnak, mint a hasonló rendeltetésű termékek. A környezetbarát vásárlási szokások kialakulása ösztönzően hat a gyártókra, szolgáltatókra, forgalmazókra, a jó minőségű és kedvező környezeti tulajdonságú termékek előállítására, forgalmazására, azaz a környezetbarát gazdasági szerkezet kialakítására.

Az uniós ökocímke tehát régóta meglévő és megbízható környezeti címke, amellyel a fogyasztók az egész Európai Unió, valamint számos más ország területén is találkozhatnak. Az uniós ökocímkével rendelkező termékek és szolgáltatások teljes életciklusuk során más, hasonló igényt kielégítő termékeknel bizonyítottan alacsonyabb környezeti terhelést okoznak. Egy termék teljes életciklusa a nyersanyagok előállításától a termelésen, csomagoláson, szállításon és használaton át egészen a hulladékká válásáig, végül az ártalmatlanításig tart. Az uniós ökocímke csak kiváló teljesítményű és egyben környezetkímélő termékekre kerülhet fel, egy független testület elbírálása alapján.

A közbeszerzési irányelvekkel összhangban az ajánlatkérő hivatkozhat közvetlenül az ökocímkére a műszaki leírásában. Ebben az esetben teljesíteni kell a címke által előírt összes követelményt. Ha az ajánlatkérő nem tartja szükségesnek a beszerzés tárgyával összefüggésben a címke által tanúsított összes követelmény meglétét, akkor a műszaki leírásban kellő pontossággal meg kell adnia, hogy mely követelmények teljesítését várja el az ajánlattevőtől. **A címkék használata megkönnyíti a követelmények teljesítésének igazolását, hiszen az ajánlattevő a kérdéses címkével egyszerűen igazolni tudja a megfelelést** azzal, hogy természetesen lehetősége van egyéb egyenértékű címkével, vagy más megfelelő bizonyítási eszközzel is igazolnia azt, hogy a követelmények teljesülnek.

III.3. A magyar Környezetbarát Termék védjegy, mint nemzeti ökocímke

A környezetbarát minősítés és tanúsítás célja a környezet iránti felelősségtudat erősítése, a gyártók, forgalmazók ösztönzése a környezeti szempontból kedvezőbb tulajdonságokkal rendelkező termékek és eljárások bevezetésére, illetve a fogyasztók tájékoztatása a minősített termékekről és szolgáltatásokról.

¹¹ A Tanács 880/92/EGK rendelete a Közösségi ökocímkéről (1992. március 23.), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31992R0880&qid=1707907530230>

¹² Az Európai Parlament és a Tanács 1980/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a közösségi ökocímke módosított odaítélési rendszeréről, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:32000R1980>

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 66/2010/EK rendelete (2009. november 25.) az uniós ökocímkéről, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32010R0066>

A termékek és szolgáltatások környezetbarát vagy környezetkímélő minőségét környezetbarát megkülönböztető jelzésként tanúsító **Környezetbarát Termék védjegy**, mint nemzeti ökocímke rendszere 1994 óta működik hazánkban.

A Környezetbarát Termék védjegy termékek és szolgáltatások környezetbarát jellegét tanúsító jel, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalnál lajstromozott védjegy.

A nemzeti ökocímke rendszer működtetését a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltételrendszeréről szóló **29/1997. (VIII. 29.) KTM rendelet** alapján a HungaroMet Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: HungaroMet Nonprofit Zrt.) végzi.

III.4. Ökocímke használati jogának megszerzése hazánkban

Mind a magyar nemzeti, mind az uniós ökocímke pályázati úton nyerhető el, megszerzésüknek feltételei és a címkékkel kapcsolatos valamennyi információ elérhető a <https://www.okocimke.hu/> honlapon.

A HungaroMet Nonprofit Zrt. Ökocímke Tanúsító Irodájának feladata a magyar „Környezetbarát Termék” védjegy és az uniós ökocímke elnyeréséért benyújtott pályázatok értékelése a vonatkozó magyar és uniós jogszabályok alapján.

A pályázatokat a HungaroMet Nonprofit Zrt.-nek kell benyújtani. **A címkehasználat jogát a környezetvédelemért felelős miniszter ítéli oda.** A jogot legfeljebb a vonatkozó feltételrendszer érvényességi idejéig lehet megszerezni. Az időtartam lejártá után a védjegyhasználati jog egyszerűsített eljárás keretében meghosszabbítható (amennyiben a feltételrendszer követelményei nem változtak).

Sikeres pályázat esetén a HungaroMet Nonprofit Zrt. címkehasználati szerződést köt a pályázóval, és a címkehasználat ideje alatt a szerződés alapján ellenőrzi, hogy a termék folyamatosan megfelel-e a követelményeknek. A címkehasználati szerződés hatálya a minősítési feltételrendszer érvényességi ideje. A követelmények felülvizsgálata vagy érvényességének meghosszabbítása után a szerződés meghosszabbítható, ha a termék továbbra is megfelel az érvényes követelményeknek.

Az uniós ökocímke használati jogának elnyerésére jelenleg 25 (I. melléklet), míg a magyar nemzeti Környezetbarát Termék védjegy használati jogának elnyerésére jelenleg 19 termék illetve szolgáltatás esetében áll rendelkezésre kidolgozott követelményrendszer (II. melléklet).

IV. Ökocímke vagy más védjegy?

A jogalkalmazónak az ökocímkék használata során figyelembe kell venniük azt is, hogy a közbeszerzési jog a védjegyek használatának lehetőségéről is rendelkezik, és amint a fentiekben utaltunk rá, az ökocímke egyben védjegy is.

A tanúsító védjegy fogalmát a *védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény* 101. §-a határozza meg. Eszerint a **tanúsító védjegy** olyan védjegy, amelyet a védjegybejelentésben ilyenként jelölnek meg, és amely alkalmas arra, hogy a védjegyjogosult által az anyagösszetétel, az áruk gyártási módja vagy a szolgáltatásnyújtás módja, illetve a minőség, pontosság vagy egyéb jellemző tekintetében tanúsított árukat vagy szolgáltatásokat megkülönböztesse az ilyen tanúsítással nem rendelkező más áruktól vagy szolgáltatásoktól.

A közbeszerzési eljárásokban a védjegyek használata felmerülhet

- az értékelési szempontok között,
- árubeszerzések esetében az alkalmassági feltételek körében,
- a műszaki leírásban, valamint
- a szerződéses feltételek körében.

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló **321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Korm. rendelet) 46. § (2) bekezdése részletezi, hogy az ajánlatkérő miként határozhatja meg a közbeszerzési műszaki leírást, a következők szerint:

A közbeszerzési műszaki leírást – az Európai Unió jogával összeegyeztethető kötelező műszaki szabályok sérelme nélkül – az ajánlatkérő választása szerint a következő módok valamelyikén kell meghatározni:

- a) teljesítmény-, illetve funkcionális követelmények megadásával, ideértve a környezetvédelmi jellemzőket is,
- b) építési beruházási munkák tervezése, számítása és kivitelezése, valamint a termék alkalmazása tekintetében az európai szabványokat, európai műszaki engedélyt, közös műszaki előírásokat, nemzetközi szabványokat, az európai szabványügyi szervezetek által létrehozott egyéb műszaki ajánlásokat átültető nemzeti szabványokra, vagy ezek hiányában nemzeti szabványokra, nemzeti műszaki engedélyre, illetve nemzeti műszaki előírásokra történő hivatkozással; vagy
- c) az a) pont szerinti követelmények alapján, az e követelményeknek való megfelelés vélelmét biztosító, a b) pontban meghatározottakra történő hivatkozással; vagy
- d) egyes jellemzők tekintetében a b) pontban meghatározottakra, más jellemzők tekintetében pedig az a) pontban meghatározott követelményekre történő hivatkozással.

Ezzel összefüggésben a Korm. rendelet 46. § (3) bekezdése a közbeszerzési irányelvekkel összhangban a műszaki leírásban a szerződés tárgya által indokolt esetekre korlátozza a védjegyekre történő hivatkozás lehetőségét, azzal, hogy az nem vezethet egyes gazdasági szereplők vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához. Az ilyen hivatkozás csak kivételes esetekben engedhető meg, ha nem lehetséges a szerződés tárgyának (2) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása. Az ilyen megnevezés mellett a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést kell szerepeltetni.

A Korm. rendelet 46. § (5) bekezdése kiemeli, hogy az ajánlatkérő köteles a szabvány, műszaki engedély, műszaki előírások, műszaki ajánlásra történő hivatkozás esetén a kérdéses szabvány, műszaki engedély, műszaki előírások, műszaki ajánlás megnevezése mellett a „*vagy azzal egyenértékű*” kifejezést szerepeltetni. Nem nyilvánítható érvénytelennek az ajánlat kizárólag azon az alapon, hogy az ajánlatban szereplő építési beruházások, termékek vagy szolgáltatások nem felelnek meg a műszaki leírásnak, ha az ajánlattevő ajánlatában megfelelő módon, bármely megfelelő eszközzel bizonyítja, hogy az általa javasolt megoldások egyenértékű módon megfelelnek a közbeszerzési műszaki leírásban meghatározott követelményeknek.

A Korm. rendelet 21. §-a (1) bekezdésének i) pontja szerint az ajánlattevőnek és részvételre jelentkezőnek a szerződés teljesítéséhez szükséges *műszaki, illetve szakmai alkalmassága árubeszerzés esetében* – figyelemmel annak jellegére, mennyiségére, rendeltetésére – *igazolható elismert (bármely nemzeti rendszerben akkreditált) tanúsító szervezettől származó tanúsítóánnnyal*, amely tanúsítja, hogy a leírásokra vagy szabványokra történő hivatkozással egyértelműen meghatározott áru megfelel bizonyos leírásoknak vagy szabványoknak.

Amennyiben az ajánlatkérő az értékelési szempontok meghatározása körében kíván védjegyre támaszkodni, figyelemmel kell lennie a Kbt. 76. §-a (6) bekezdésében foglalt garanciális követelményekre is.

Az uniós forrásfelhasználással összefüggő tapasztalatok alapján a Tanács felhívja a figyelmet, hogy a „*vagy azzal egyenértékű*” kifejezés szerepeltetése nem csak a műszaki leírásban és szerződéses feltételekben kötelező, hanem a védjegyre utaló értékelési szempontok és alkalmassági követelmények megfogalmazásában is javasolt a szabálytalansági kockázatok elkerülése érdekében:

- Az Európai Unió Bírósága a C-927/19. sz. („Klaipėdos”) ügyben kimondta, hogy „Ily módon egyrészt **a hirdetményben szereplő valamely követelmény** – mint amilyen az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló előírás – **minősülhet a technikai és szakmai alkalmassággal kapcsolatos kiválasztási szempontnak, vagy műszaki előírásnak, sőt, akár a szerződés teljesítésével kapcsolatos feltételnek is.** Másrészt – figyelemmel arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság konkrétan arra kíván választ kapni, hogy az alapeljárásban szóban forgó előírások összeegyeztethetőek-e az uniós joggal – ehhez hozzá kell tenni, hogy a 2014/24 irányelv 42. és 70. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal főszabály szerint nem ellentétes az, hogy a szerződésben említett szolgáltatások nyújtása céljából alkalmazandó gépjárművek bizonyos műszaki jellemzőit pontosító előírásokat írjanak elő az e szerződésre vonatkozó hirdetményben, **amennyiben tiszteletben tartják a közbeszerzések odaítélésének az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében kimondott alapvető elveit.**”¹⁴ A fentiekből következően a „*vagy azzal egyenértékű*” kifejezést az értékelési szempontoknál és az alkalmassági követelménynél szereplő címkék (védjegyek/márkák/szabványok) esetén is javasolt megjelenítenie az ajánlatkérőnek.
- Az Európai Bizottság C(2019) 3452 számmal kiadott, az Unió által finanszírozott kiadásokra vonatkozóan a közbeszerzési szabályok megsértése esetén végrehajtandó

¹⁴ Az ítélet 90. pontja.

pénzügyi korrekciók megállapításáról szóló iránymutatások tárgyú határozatának melléklete 2. pontjában található 2.1. táblázat 10. és 11. sorához fűzött 35. és 36. számú lábjegyzetek szintén rögzítik, hogy „A kiválasztási kritériumok [a Kbt. terminológiájában: alkalmassági minimumkövetelmények] megállapítása nem lehet diszkriminatív vagy korlátozó, a szerződés tárgyához kell kapcsolódnia, és arányosnak kell lennie. Ha az előírt kiválasztási kritériumok kellően pontos leírása nem lehetséges, a kiválasztási kritériumoknál alkalmazott referenciát ki kell egészíteni a »vagy azzal egyenértékű« kifejezéssel annak érdekében, hogy biztosított legyen a verseny megnyitása. Amennyiben ezek a feltételek fennállnak, nem indokolt a pénzügyi korrekció.”

A Kbt. 132. § (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő *a szerződés teljesítésére vonatkozóan sajátos, különösen szociális, környezetvédelmi, illetve az innovációt ösztönző feltételeket* határozhat meg. Az ilyen szerződéses feltételeket az eljárást megindító felhívásban fel kell tüntetni, a részletes feltételek pedig az egyéb közbeszerzési dokumentumokban is megadhatók. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint e szerződéses feltételeknek ugyanakkor *kapcsolódniuk kell a szerződés tárgyához és nem eredményezhetik az alapelvek sérelmét.*

A tanúsító védjegy definíciójára, továbbá a fentiekben kifejtettekre figyelemmel a közbeszerzések vonatkozásában a védjegyek szerepe abban emelhető ki, hogy egyrészt a „laikus” ajánlatkérők – akik ugyan elkötelezettek a minőségi szempontok érvényesítése mellett, azonban a szükséges szakismeretekkel nem rendelkeznek – a védjegyek kritériumai alapján tájékozódhatnak azon tulajdonságokról, amelyekkel a beszerezni kívánt termék vagy szolgáltatás az aktuális piaci feltételek mellett rendelkezhet, másrészt a védjegy használata önmagában – további ajánlatkérői ellenőrzés nélkül – alkalmas a megfelelőség igazolására.

Ugyanakkor a tanúsító védjegyek körében szükséges kiemelni az öko címkét, mint olyan speciális védjegyet, amely a termék vagy szolgáltatás környezetvédelmi jellemzőit és minőségét tanúsítja és mely alkalmazásával összefüggésben a Kbt. 59. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadóak, a fentiekben részletesen tárgyaltak szerint.

A Kbt.-ben felsorolt követelményeknek megfelelő öko címkékre tehát más védjegyekhez (pl. márkajelzésekhez) képest speciális szabályozás irányadó. E címkék így nem csak kivételesen, nem csak abban az esetben alkalmazhatóak, ha más módon nem lehetséges a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírása.

Ezen túlmenően e címkék előírhatóak a tartalmi követelmények részletezése nélkül is (a beszerzés tárgyához kötöttség követelményének megvalósulása esetén) és az ajánlatkérőnek e körben nem kell minden egyenértékű bizonyítékot elfogadnia, csak az egyenértékű öko címkét és amennyiben az ajánlattevő igazolja, hogy rajta kívül álló ok miatt nem állt módjában időben a címke megszerzése, az egyéb bizonyítékokat.

Az előzőekben kifejtettekből jól látható, hogy mind a Kbt., mind a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendelet bizonyos feltételekkel lehetővé teszi az öko címkék, illetve a tanúsító védjegyek közbeszerzési eljárásban történő használatát. A közbeszerzési irányelvekkel összhangban különösen a zöld közbeszerzések esetében támaszkodhatnak az ajánlatkérők az öko címkékre, illetve az öko címke követelményekre műszaki leírásaik, szerződés

teljesítési feltételeik illetve értékelési szempontjaik megadása során. Amennyiben arra mód nyílik, tekintettel a használathoz kapcsolódó előnyökre, a Közbeszerzési Hatóság mind az ajánlatkérőknek, mind az ajánlattevőknek javasolja megfontolni a közbeszerzési eljárásokban e lehetőség alkalmazását.

I. MELLÉKLET

Az uniós ökocímke használati jogának elnyerésére jelenleg 25 termék illetve szolgáltatás esetében áll rendelkezésre kidolgozott követelményrendszer, az alábbi termékcsoportokban:

<i>Termékcsoport</i>	<i>Követelményrendszer</i>	<i>Adminisztratív kódszám</i>
<i>Tisztítás-takarítás</i>	Gépi mosogatószer Kézi mosogatószer Kemény felületekre szánt tisztítószer Beltéri takarítási szolgáltatások Ipari és intézményi felhasználásra szánt gépi mosogatószer Ipari és intézményi felhasználásra szánt mosószer Mosószer	„015” „019” „020” „052” „038” „039” „006”
<i>Ruházati cikkek és textilárak</i>	Lábbelik Textiltermékek	„017” „016”
<i>Burkolatok</i>	Kemény burkolatok Fa-, a parafa- és a bambuszalapú padlóburkoló anyagok	„021” „035”
<i>Barkács termékek</i>	Beltéri és kültéri festékek és lakkok	„044”
<i>Elektronikus készülékek</i>	Elektronikus kijelzők	„022”
<i>Bútorok és matracok</i>	Bútorok Ágybetétek	„049” „014”
<i>Kertészkedés</i>	Termesztőközegek és a talajjavító anyagok	„048”
<i>Turizmus</i>	Turisztikai szálláshelyek	„051”
<i>Kenőanyagok</i>	Kenőanyagok	„027”
<i>Papír termékek</i>	Grafikai célra szánt papír Tissue-papír és a tissue-termékek Nyomtatott papírtermékek, az irodai papírtermékek és a papírtáskák	„011” „004” „053”
<i>Személyi és állatápolási termékek</i>	Nedvszívó higiéniai termékek Újrahasználatos menstruációs kelyhek Kozmetikai termékek Állatápolási termékek	„047” „055” „030” „054”

II. MELLÉKLET

A magyar nemzeti Környezetbarát Termék védjegy használati jogának elnyerésére jelenleg 19 termék illetve szolgáltatás esetében áll rendelkezésre kidolgozott követelményrendszer, az alábbi termékcsoportokban:

<i>Termékcsoport</i>	<i>Követelményrendszer</i>	<i>Adminisztratív kódszám</i>
<i>Csomagolás</i>	Papíralapú, merevfalú csomagolóeszközök	„KT-01,,
<i>Építőanyagok</i>	Kőszerű építőanyagok és építőelemek (Általános feltételek)	„KT-12,, „KT-13,,
	Kőszerű építőanyagok és építőelemek kiegészítő követelményei pórusbeton termékekhez	„KT-44,,
	Kőszerű építőanyagok és építőelemek kiegészítő követelményei bányaipari technológiával előállított zúzottkő termékek	„KT-52,,
	Kőszerű építőanyagok és építőelemek kiegészítő követelményei mészhomok téglá termékekhez Kőszerű építőanyagok és építőelemek kiegészítő követelményei pórusbeton technológiával előállított ásványi hőszigeteléshez	„KT-54,,
<i>Háztartási eszközök</i>	Ventilátoros, automatikus égők gáz halmazállapotú tüzelőanyagokhoz	„KT-49,,
	Gáztüzelésű kondenzációs rendszerű fali és álló kazánok	„KT-56,, „KT-57,,
	Termikus napenergia-hasznosító rendszerek, Napkollektorok	
<i>Irodaszerek</i>	Felújított festékkazetták	„KT-43,,
<i>Olajszűrők</i>	Szelektív szűrőbetétet tartalmazó olajfogó berendezés	„KT-46,,
<i>Papírtermékek</i>	Háztartáshigiéniai papírok	„KT-41,,
<i>Szépségápolás</i>	Kozmetikai termékek	„KT-67,,
<i>Szolgáltatások</i>	Környezetbarát takarítási szolgáltatás	„KT-64,,
	Élelmiszer-kiskereskedelmi üzletek	„KT-68,,
	Éttermek és vendéglátóhelyek	„KT-69,,
<i>Tisztító-takarítószer</i>	Általános és szaniter tisztítószer	„KT-53,,
	Mosószer	„KT-66,,
	Textilöblítők	„KT-71,,
<i>Újrafeldolgozott műanyagból készült termékek</i>	Újrafeldolgozott műanyagból készült termékek	„KT-70,,